

45 13th–14th-century burials were discovered in the trenches excavated on the plot (Figs. 2–4). A 14th–20th-century cultural layer up to 3 m thick was recorded. An abundance of archaeological and osteological material was collected. The 2012 investigation yielded a large quantity of new information about the cemetery: segments of its E and S boundaries were determined, the number of discovered headbands increased, and Orthodox Church related finds were discovered.

Linus Kvizikevičius,
Gintautas Rackevičius

Tarandės senųjų kapinių žvalgomieji tyrimai

2012 m. KVP atliko žvalgomuosius tyrimus Tarandės kaime (Vilniaus r., Avižienių sen.), sklype 4400-1052-7208. Šio sklypo Š dalis 2010 m. įtraukta į NKVR (UK 34869) kaip menamų kapinių teritorija bei jos prieigos. Šioje teritorijoje ir vykdyti archeologiniai tyrimai, kurių tikslas – išsiaiškinti, ar saugomoje buvusių Tarandės kapinių teritorijoje ir sklype yra išlikę palaidojimų ar sunaikintų kapų liekanų, nustatyti kultūrinio sluoksnio storį, intensyvumą, susiformavimo laiką ir aplinkybes.

Šiame sklype archeologiniai tyrimai anksčiau nevykdyti, tačiau duomenys apie menamas kapines ir žmonių kaulus buvo žinomi nuo 2010 m. balandžio mėnesio, kai KPD Vilniaus TP inspektorės surinko informaciją apie iki 1930 m. dar pastebėtus kapų kauburėlius ir aptiko kelis kaulų fragmentus.

2010 m. pabaigoje 1928 m. plane pažymėtai buvusių Tarandės kapinių teritorijai buvo suteikta apsauga, tačiau tik po to, kai pirminis

vietos reljefas jau buvo stipriai pakitęs – pažemintas paviršius, iškastos ir užlygintos duobės. Prasidėjus teismo procesams tarp sklypo savininkų ir KPD, nurodyta Tarandės senąsias kapines išbraukti iš NKVR.

2012 m. žvalgomieji tyrimai atlikti jau tuo metu neregistrinėje ir pakitusio reljefo teritorijoje. Menamų Tarandės kapinių teritorijoje ištirtos keturios 2x5 m dydžio (bendro 40 m² ploto) perkasos. Į Š nuo saugotos teritorijos papildomai ištirtos dvi 2x5 m dydžio (bendro 20 m² ploto) perkasos kalvelės šlaite ir dvi perkasos kalvelės P krašte. Iš viso ištirtas 73,5 m² dydžio plotas (1 pav.).

Saugotoje buvusių Tarandės kaimo kapinių teritorijoje jokių palaidojimų ir žmogaus kaulų liekanų nesurasta. Nustatyta, kad šios teritorijos reljefas yra pakitęs. Š dalyje jis pažemintas – paviršiuje glūdi neantropogeninės kilmės gruntas, P dalis užpilta atvežtiniu gruntu bei statybinėmis šiukšlėmis: asfalto dangos nuolaužomis, silikatinėmis plytomis. Jokių palaidojimų liekanų ar vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta ir sklype Nr. 4400-1052-7208, kur reljefas pažemintas. 2–3 m į Š nuo minėto sklypo ribos, šiaurinėse saugotos kapinių teritorijos prieigose, mechanizuotai nenukastos kalvelės P krašte tirtose dviejose perkasose jau 50 cm gylyje išryškėjo šešių palaidojimų duobių kontūrai. Ištirtas vienas palaidojimas be įkapių (2 pav.).

Remiantis archeologinių tyrimų duomenimis nustatyta, kad saugotoje senųjų Tarandės kapinių teritorijoje vertingas kultūrinis sluoksnis neišliko. Jis sunaikintas mechanizuotai pažemintus buvusį paviršių. Tačiau į Š nuo nustatytos Tarandės kapinių teritorijos, išlikusios kalvelės apardytame P krašte yra išlikę XIX–XX a. pradžios palaidojimų.

1 pav. Žvalgomųjų tyrimų vieta ir mechanizuotai nukastas tyrimų plotas bei išlikusi kalvelė, vaizdas iš ŠV. G. Rackevičiaus nuotr.

Fig. 1. The evaluation site, the bulldozed investigation site, and the surviving small hill as seen from the NW

2 pav. A – perkasa 7, kapas K1; B – perkasa 7, Š pjūvis, kapų įkasimo duobių kontūrai; C – kapas K1. G. Rackevičiaus nuotr.

Fig. 2. A – trench 7, burial K1; B – trench 7, N section, the contours of the grave pits; C – burial K1

The field evaluation of Tarandė old cemetery

In 2012 the KVP conducted a field evaluation in Tarandė village (Vilnius District), in the protected territory of the old cemetery and its N approaches. Eight trenches (a total of 73.5 m²) were excavated.

No valuable cultural layer or the remains of burials have survived in the protected territory of Tarandė old cemetery. It was destroyed mechanically in levelling the former surface and bulldozing the small hills in the S part. But 19th – early 20th-century burials were discovered to the N of the established territory of Tarandė Cemetery that has survived on the hill's partially destroyed S edge. The burial of one individual without any grave goods was excavated and the contours of five pits were recorded.

Roma Songailaitė

Skuodo senkapis

2012 m. buvo tęsiamas Skuodo miesto centrinės dalies tvarkymo projektas (*ATL 2011 metais*, V., 2012, p. 169–171). Kadangi 2011 m. buvo nebaigti darbai buvusios centrinės aikštės P pusėje, tyrimai buvo tęsiami elektros stulpo apšvietimo vietoje (šurfas 32) ir eglės stovo vietoje (šurfas 33). Tirtuose šurfluose (8 m²) kapų nerasta.

XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje klojant ar rekonstruojant Skuodo centrinės aikštės grindinį, paviršius buvo nulygintas ir, ant jo užpylus iki 25 cm storio smėlio sluoksnį, aikštė buvo išgrįsta lauko akmenimis. 2012 m. įgyvendinant aikštės tvarkymo projektą, grindinys išsaugotas ant jo užpilant paklotus naujos dangos paklojimui. Remiantis 2011 m. archeologinių tyrimų išvadomis, buvo lokalizuotas buvęs XVI a. vidu-

rio – II pusės Skuodo senkapis ir preliminariai nustatytos jo ribos (1 pav.). Pagal projektą numatyta įrengti važiuojamąją dalį tarp Gedimino g. 2 ir 4, kuri pateko į buvusio senkapio teritoriją. Todėl 2012 m. vykdyti detalieji archeologiniai tyrimai teritorijoje tarp tarybiniu laikotarpiu nutiesto vandentiekio bei Gedimino g. 2 V fasado. Tarp Gedimino g. 2 ir 4, į V nuo Gedimino g. 2 V fasado 2 m pločio atkarpoje rastas nuardytas grindinys. Sluoksniai perkasti XX a. pradžioje kasant pastatui pamatus bei perstatant pastatą pokaryje. Iširtame 63 m² dydžio *plote 5* nustatyta, kad XIX a. grindžiant aikštę nulyginta buvusi kalva tarp Gedimino g. 2 ir 4, nukasant ir buvusius palaidojimus. Tirtame plote rasti buvusių dviejų kapų duobių kontūrai ir vienas apnaikintas kapas 11. Kape rastos įkapės leidžia jį datuoti XVI a. II puse.

Iki aikštės suformavimo XVI a. pabaigoje Gedimino g. 4 teritorijoje buvo kalva, kurioje laidoti Skuodo gyventojai. Archeologinių tyrimų metu rastus palaidojimus pagal įkapes galima datuoti XVI a. viduriu – II puse. Vėliau, XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje, ši kalva pateko į naujai formuojamos aikštės teritoriją. Katalikai buvo pradėti laidoti prie pastatytos Bartuvos bažnyčios, liuteronai – prie liuteronų bažnyčios. Pagal turimą tyrimų medžiagą žinoma, kad po buvusios aikštės grindiniu dar išlikę kapai Meno mokyklos (Gedimino g. 4) P pusėje (žalioje zonoje 70–80 cm gylyje ir šali-gatvio zonoje 45 cm gylyje). Lokalizotą išlikusią senkapio dalį rekomenduota įtraukti į NKVR.

Skuodas old cemetery

In 2012, in continuing the project for putting the central part of the city of Skuodas in order, an excavation was conducted in the Skuodas old cemetery discovered in 2011 (Gedimino